

ОСАУЛЕНКО СВІТЛАНА ВІКТОРІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
професор кафедри конституційного права, кандидат юридичних наук, доцент

ВНУТРІШНЄ РЕГУЛЮВАННЯ ПИТАНЬ ЧЛЕНСТВА У ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЯХ УКРАЇНИ

Наразі питання членства у політичних партіях регламентуються здебільшого їхніми статутами. На підставі аналізу відповідних розділів статутів кількох політичних партій сформульовано рекомендацію щодо вміщення норм про порядок набуття, зупинення та припинення членства в партії, а також про права та обов'язки членів партії в одному розділі статуту. Також рекомендовано конкретизувати норми статутів політичних партій щодо членства у Положенні про членство у політичній партії.

Конституція України 1996 року не містить норм щодо порядку вступу до політичної партії, зупинення та припинення членства у ній, прав та обов'язків членів політичної партії. Враховуючі правову сутність та ознаки Основного Закону, це є цілком логічним. Таким чином, в Україні найвищим за юридичною силою нормативно-правовим актом, що регламентує ці питання, є Закон України від 5 квітня 2001 р. «Про політичні партії в Україні». Відповідні положення містить Розділ II «Членство в політичних партіях та їх утворення», стаття 6 «Членство в політичних партіях та його обмеження». А Стаття 8 «Статут політичної партії» передбачає, що цей документ має містити відомості щодо порядку вступу до політичної партії, зупинення та припинення членства в ній; прав та обов'язків членів політичної партії.

Варто зауважити, що наразі оптимальним слід uważати таку регламентацію досліджуваних питань корпоративними нормами:

- закріплення їх у стислому вигляді у Статуті політичної партії;
- їхня деталізація у Положенні про членство у політичній партії.

Прикладом політичної партії в Україні, у якій застосовано такий підхід, є Політична партія «Сила людей». Ознайомлення з корпоративними нормами цієї політичної партії привертає увагу до того, наскільки ретельно статутні норми деталізовані у різноманітних положеннях. До документів, які регламентують функціонування політичної партії «Сила людей», належать:

- Статут політичної партії «Сила людей»;
- Положення про членство;
- Положення «Про порядок сплати та обліку партійних внесків»;
- Положення про Політичну раду політичної партії «Сила Людей»;
- Положення про Всеукраїнський Партійний З'їзд;

- Положення про Національний Секретаріат політичної партії «Сила Людей»;
 - Положення «Про контрольно-ревізійні органи політичної партії «Сила Людей»;
 - Положення про Єдиний реєстр членів Партії та партійних організацій політичної партії «Сила Людей»;
 - Положення про особливий режим роботи Партії на тимчасово окупованих територіях України;
 - Положення про порядок висування кандидатів від політичної партії «Сила Людей»;
 - Положення про Фінансовий комітет;
 - Регламент роботи Політичної Ради політичної партії «Сила Людей»;
 - Типовий регламент обласної партійної організації;
 - Типовий регламент місцевої партійної організації;
 - Кодекс етики та поведінки членів політичної партії «Сила людей»;
 - Положення про перемовини щодо набуття членства в партії «Сила людей» громадянами, які є членами інших політичних партій чи громадських організацій або взаємодіють для досягнення суспільно значущих цілей в рамках не легалізованих середовищ чи груп впливу;
 - Засади проведення конференцій місцевих партійних організацій;
 - Порядок внесення даних до Єдиного реєстру про склад КРК та Рад обласних організацій, а також таких, що прирівнюються до них;
 - Положення про Виконком партійної організації Політичної партії «Сила Людей».
 - З точки зору досліджуваної проблематики, найбільшу увагу привертають такі документи, як:
 - Положення про членство;
 - Положення про Єдиний реєстр членів Партії та партійних організацій політичної партії «Сила Людей»;
 - Положення про перемовини щодо набуття членства в партії «Сила людей» громадянами, які є членами інших політичних партій чи громадських організацій або взаємодіють для досягнення суспільно значущих цілей в рамках не легалізованих середовищ чи груп впливу.
- Також, опосередковано до питань членства у політичній партії мають відношення корпоративні норми, викладені у таких локальних актах, як:
- Положення «Про порядок сплати та обліку партійних внесків»;
 - Положення про особливий режим роботи Партії на тимчасово окупованих територіях України;
 - Положення про порядок висування кандидатів від політичної партії «Сила Людей».

Слід зауважити, що навряд чи доцільно настільки «роздроблювати» корпоративні норми, які стосуються питання членства у політичній

партії, щоб розміщувати їх у Статуті політичної партії, і одразу у трьох положеннях. Також варто зазначити, що сама ідея деталізувати статутні норми в окремому Положенні про членство є такою, що варта на запозичення. Особливо тому, що переважна більшість політичних партій в Україні не робить цього, розміщуючи корпоративні норми про членство лише у статутах.

Наприклад, Українська морська партія Сергія Ківалова у Статуті присвятила цьому питанню розділи 3 та 4. Розділ 3 «Членство в партії» передбачає порядок вступу до партії з переліком законодавчо встановлених обмежень, форму фіксації членства у Партії (включення прийнятої особи до Реєстру членів Партії з видачею номерного партійного квитка) і порядок вступу до Партії (подача заяви до первинного осередку чи до Ради Партії та прийняття рішення ними). У цьому розділі передбачена наявність членських внесків та можливість застосування партійних заохочень та стягнень до членів Партії. Друга частина Розділу 3 присвячена зупиненню та припиненню членства у Партії, у т.ч. примусовому припиненню членства, а Розділ 4 — правам та обов'язкам членів Партії.

Положення про членство політичної партії «Сила людей» має наступну структуру:

- загальні положення;
- права і обов'язки членів партії;
- порядок набуття членства в партії;
- умови, що виключають можливість членства в партії;
- особи, що можуть набути членство в партії виключно шляхом проведення спеціальної перевірки щодо них;
- взаємодія члена партії з осередком;
- припинення членства у партії;
- порядок затвердження, внесення змін до цього положення.

Структура Положення про членство цілком відповідає основним нормам про членство у Політичній партії «Сила людей», викладених в її статуті. Можна рекомендувати як запозичення цієї структури у цілому, так і прийняття її за основу при розробці іншими політичними партіями власних Положень про членство.